אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד כר"ש ס"ל אפילו גחלת של עץ נמי [א]בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רב הונא [ב]נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום שנאמר [1]בקודש א) באש תשרף תניא נמי הכי [ג]הדם והשמן ב) והמנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן א"ל שמואל לרב חנא בגדתאה [ד]אייתי לי בי עשרה ואימא לך קמייהו נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן:

הדרן עלך כל התדיר

דם [ד]חטאת שנתז על הבגד הרי זה טעון כיבוס אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות שנאמר [2]במקום קדוש תאכל [ה]אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנאמר [3]תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות [ו]חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס [ז]בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר איזו היא שהיתה לה שעת הכושר שלנה ושנטמאה ושיצאת ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה: **גמ'** דם חטאת (שמתה) ג) כו' ואי תורה אחת לכל חטאות אפילו חטאת העוף נמי אלמה [ח]תניא [ט]יכול תהא ד) דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל [3]זאת אמר ר"ל משום בר קפרא [י]אמר קרא [3]תשחט בנשחטות הכתוב מדבר ואימא בנאכלות הכתוב מדבר כדכתיב [2]במקום קדוש תאכל אבל פנימיות לא רבי רחמנא תורת אי הכי אפילו חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת ומה ראית מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות ה"ל לרבויי שכן בהמה (א) שחיטת צפון וקבלת כלי

אבל לא של עץ. דנה כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי [ה] אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבויו [ו] וצריך להם דלר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי [ז] לאו לצורך גופו הוא שיהא [ז] צריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוציא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המצניע (דף לד.): **מערכה.** על הרצפה בעזרה ולא יוציאם לחוץ: משום שנאמר בקדש [א] באש תשרף. בפ' שני דפסחים (דף כד.) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' [ח] ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שמחיצתו [ט] בעזרה שיהו נשרפים בעזרה דכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף. ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשי קדשים [ט] ונראה בעיני שהוא [י] דבר לא שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמה שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: **הדם והשמן** גרסי' [יא]:

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת. טעון כיבוס. דכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל.** בההוא ענינא כתיב: **תורת החטאת.** רישא דעניינא הוא: **פסולה אין** [יב] **טעון דמה כיבוס.** דכתיב אשר יזה [יג]כראוי להזאה הכתוב מדבר: **שעת הכושר.** לזריקה: **שלנה.** לן דמה: **ושקבלו** [יג] **פסולין את דמה** גרסי'. ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן [ט] פרט לזה שכבר הוזה [יד]: **גמ' תשחט החטאת.** בההוא עניינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו חטאת העוף נמי.** אע"ג דכתיב זאת למיעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרבינן להו מתורת: **ומה ראית.** לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבויי.** כדין החילוקים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה צפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואישים אימוריהן לאישים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון צפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאישים:

אבל לא גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מג.) ניחא טפי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לצרף דפריך התם כה"ג ומאי [טו] למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דלית [טז] ביה תרתי דהוי נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה הלכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר באין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אההיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת כהררים התלוים בשערה וצריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא [יז] דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה [יח] ה"נ יש לנו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה.** הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הצד צבי והצד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום צער דגופא [יט] **דצד נחש** ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה שרצים (שבת קז:) ודוחק [כ] הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דחשיב לה שמואל [בהדין] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קו.) **דודאי** פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא נמי מהא דסבר כר"ש בריש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקרב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:) [ל] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה וי"ל דמיירי כגון שנשבר הציץ או אינו על מצחו למאן דלית ליה [שאינו מרצה] (יומא דף ז:): **ושקבלו** פסולין וזרקו את דמה. פירש בקונטרס או זרקו [כא] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק * דפסול עושה שירים [כב] ול"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול** תהא [ד] דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת. והוא הדין קדשים קלים [כג] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף צח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין כיבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפרישית ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע:

מסורת הש"ס

א) [שבת מג.], ב) תוספ' דתמורה [ספ"ד ע"ש], ג) [יבמות סו. וש"נ], ד) ת"כ צו פרשי' ג [הב'] ה"א, ה) מעילה ה., ו) ת"כ שם פ"ו ה"א, ז) ת"כ שם פרשי' ג [הב'] ה"ב, ח) שבת לא., ט) לקמן קד:, י) לקמן צג., כ) דף צג., ל) ולעיל מה. וש"נ.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן בהמה כמותה ושחיטה כמותה שחיטת צפון וקבלת כלי וקרן:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שירים. עי' לעיל דף לד ע"ב תוס' ד"ה פסול:

שינויי נוסחאות

א] נ"ל וכל בקודש (שיט"מ). וכמהדו"י כל בקודש. ועי' בליקוטים: ב] בד"י ליתא השלחן והמנחות. ולפנינו תוקן "שמן" עפ"י כת"י עפ"ל. וכת"י ומ"כ הגיהו והשמן של המנחות. ועי' שטמ"ק: ג] נ"ל שניתז (שיט"מ והגרי"ב): ד] יהא (ד"ו): ה] כיבוי מן התורה כנ"ל (ישר"ם): ו] וכיבוי זה לאו (ישר"ם): ז] נ"י נ"ק שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו': ח] כת"מ טעף בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן וכו': ט] שמחיצתן (ישר"ם): י] נ"ל מפני שהוא (ישר"ם): יא] עי' שטמ"ק: יב] אין דמה טעון (שיט"מ): יג] בקצת ספרי פיל נ"ל ושקבלו פסולין את דמה או זרקו את דמה, ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו כשרים שניתז דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הבשר ויזרוק ע"כ. וזו היא נוסחת התוס' [כפירש"י] (ב"ש, שיט"מ, כותה"י): יד] תמהני, הא מפורש בגמ' פ"ק דמעילה דף ה' ע"א דגרסינן לה והגמ' עצמה מקשה קושיא זו ע"ש (תורת מחוהרש"ו וצ"ל): טו] אולי נ"ל דמצי: טז] דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הלכך וכו' כנ"ל, ועי' תוס' שבת מג א ד"ה אפילו (חי'): יז] כד"ו השתא: יח] לגופה במתכוין ה"נ כנ"ל (שיט"מ): יט] דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כנ"ל (שיט"מ): כ] ודחק (בה"י): כא] עי' לעיל אות יג ולה"נ להגהת נ"ק: כב] תיבות דפסול עושה שירים ליתא בכת"י [illegible] ועי' גלה"ש מק"ק וקר"א שנתקשו בזה: כג] עי' לקמן צג ע"ב במשנה דכ"ה לכל הקדשים, ובמעל שמואל תיקן דל"ל והה"ה שאר קדשים: כד] בכת"י [illegible] ובמ"כ הגי' וכל [נמקוש הר"ל], ויתכן לפי"ז שהוא מהאירסת. ותיבת שיפין שלח"כ [וכ"ה גם בכ"י ובמ"כ. ובמ"כ ליתא שיפין] לא נודע פתרונה. ובכ"י ליתא סירי ואולי הוא תליסתא דקרא (שמות לח) את הסירות יאת היעים. ובמ"ש אח"כ שנטמאו דישון כו'. בכ"י ובת"כ ליתא שנטמא. ול"ע לישב דיבור זה על נכון:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ז מהלכות איסורי מזבח הלכה [ה]:
א ב מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה א:
ב ג מיי' שם הלכה ב:
ג ד מיי' שם הלכה ג:
ד ה ו מיי' שם הלכה ב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ו, יט
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: ויקרא ו, יח

מוסף רש"י

אבל לא גחלת של עץ. דאיסורא דאורייתא היא וחייב סקילה: אפילו גחלת של עץ נמי. דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וכל כבוי אינו צריך לגופו תוך מעשיו פחמין או מתכוין להבהבי פתילה (שבת מב.): בגדתאה. בעל אגדה. וי"א שם מקום שהוא בבבל שמו בגדד (יבמות סו.): בי עשרה. לפרסם את הדבר (יבמות סו.):

ליקוטים

בקדש באש תשרף. פי' הכי כתיב קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. ודורש המקרא כאילו כתיב וכל בקדש באש תשרף וק"ל. (מהרש"ל פסחים כד א)

שיטה מקובצת

ושקבלו פסולים כו'. פי' לא או קתני שקבלו פסולים וזרקו כשרים או זרקו פסולים אבל קבלו כשרים. ולא נהירא דא"כ היאך חשיב לא היתה לו שעת הכושר כיון דקבלו כשרים, ועוד דבמס' מעילה (דף ה.) משמע דחדא קאמר. לכך נראה לי דחדא קאמר וה"ק קבלו פסולים וזרקו פסולים. (ולפ"ז) משמע דאם קבלו כשרים וזרקו פסולים דמה טעון כיבוס דאל"כ למה לי וזרקו פסולים, ויקשה דהא כתיב אשר יזה פרט לשכבר הוזה. וי"ל דה"ה אם קבלו כשרים וזרקו כשרים דאין דמה טעון כיבוס דהא כתיב אשר יזה, והאי דנקט וזרקו פסולים לאשמועינן דפסול עושה שירים דאי לאו הכי תני אלא קבלו פסולים מ"מ הוה אמי' לאחר דדמה טעון כיבוס כגון אם היה דם עוד בנותרת דניחא יחזור הכשר ויקבל ולאתו הדם הוי כר הואה לגבי תני וזרקו פסולים דהשתא אפילו היה דם בנותרת דיחזור הכשר ויקבל לא הוי טעון כיבוס דפסול עושה שירים (תוס' מהר"פ וצ"ל): אי הכי אפילו חטאת העוף נמי. תימה להפר מקולי מאי פריך הא אימעיט מזאת, וכי תימא דפריך מה ראית, א"כ מאי מהדר ליה ר"ל תשחט, סוף סוף איכא למפרך מה ראית כדפריך בתלמודא. וי"ל דפריך דכיון דכתיב תשחט סמוך לתורת תשחט דרשינן לנשחטות הוא דאתא. כך מיין תפירות. אי נמי לא פריך לקושיא דתלמודא דאלמא אשמעה כתיב (הר"פ ז"ל):

ב"ש: רש"י ד"ה הדם והשמן גרסינן, נ"ב כתב הרי"ף ז"ל ה"ל דלא גרסינן מנחות, וטעמא משום דדם ושמן לחוד הם ואינם נכרים על האש לכן עושה להם מערכה בפני עצמן, אבל מנחות למה ישרפם בפני עצמן, דיש ספרים שגורסין השלחן והמנחות, [illegible] תוד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שירים וצ"ע בפ"ק דמעילה, נ"ב ומיהו דוקא [illegible] קבלו כשרים וזרקו הפסולין קאמר, ואע"ג דקבלה לחוד [illegible] דאי [illegible] עשה שירים ולאשמועינן דפסול עושה שירים ולמפרשים (הר"פ ז"ל, ב"ש):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com